

Leszek Kajzer

Raciążek, gm. Nieszawa, woj. włocławskie

Informator Archeologiczny : badania 14, 212-213

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

poziomu, z rynsztokiem bocznym prowadzącym do wykonanych specjalnie otworów przepustowych.

Z fazą tą koresponduje wymieniony prawie w całości odcinek wschodni ściany trójdzielnego przedbramia, dokonany zapewne w pierwszej ćwierci XVIII wieku względnie przed połową XVII wieku, wcześniej niż drugi mur osłonowy.

Fazę powyższą, powstania i użytkowania przedbramnej szyi wjazdowej o zmienionej orientacji osi, należy datować począwszy od drugiej ćwierci XVI wieku /budowa następuje prawdopodobnie po 1536 r./ po trzecią ćwierć XVIII wieku /1780 r./.

Drugi mur osłonowy mógł zostać wzniesiony w końcu XVI wieku względnie około połowy XVIII wieku. Ostatecznej odpowiedzi udzieli szczegółowa analiza materiału.

Z urządzeń techniczno-komunalnych uwagę zwracają odsłonięte cztery poziomy drewnianych rur wodociągowych magistrali zaopatrującej miasto w wodę od XVI wieku po XIX-ty włącznie.

Odcinki drewnianych rur wyjęto i skierowano do konserwacji i badań specjalistycznych.

Oprócz ciągu magistralnego odsłonięto trzy poziomy pojedynczych drewnianych rozdzielczych rur wodociągowych.

Badania będą kontynuowane.

PULTUSK
woj. ciechanowskie
Gród i zamek

patrz
wczesne średniowiecze

RACIĄŻEK, gm. Nieszawa
woj. wrocławskie

Uniwersytet Łódzki
Katedra Archeologii

Badania prowadził dr hab. Leszek Kajzer. Finansował WKZ we Wrocławku. Trzeci sezon badań. Zamek średniowieczny usytuowany na grodzie i wielokrotnie przebudowywany /XIV-XVIII w./.

Badania prowadzono na dziedzińcu zamkowym i w okolicy "kamienicy wielkiej". Celem ich była weryfikacja wyników badań geofizycznych przeprowadzonych w roku ubiegłym przez ekipę pod kierunkiem mgr inż. A. Różyckiego z PP PKZ w Poznaniu oraz dalsza analiza zachowanych na powierzchni gruntu relikwów murowanych. Wykonano jeden wykop archeologiczny i trzy odkrywki architektoniczne o łącznej powierzchni 65 m² i kubaturze około 220 m³. Sezon wykopaliskowy prócz poznania i zadokumentowania uwarstwień ziemnych i niewidocznych obecnie relikwów murów, a także zgromadzenia i zainwentaryzowania 144 pozycji zabytków ruchomych, doprowadził do zarysowania się dwóch tez, których sprawdzenie będzie wymagało dalszych badań.

1. Materiały ceramiczne i sytuacja stratygraficzna wykopu VI pozwala sądzić, że najstarsze ślady osadnictwa na wzgórzu zamkowym sięgają IX/X w. Charakter wczesnych faz osadnictwa jest jeszcze trudny do określenia. Prawdopodobnie było ono obronne, choć do- wodne tego potwierdzenie przynoszą dopiero XII/XIII-wieczne źródła pisane. Egzystencję grodu kończy napad krzyżacki w 1330 r. Na miej- scu którego powstaje potem zamek murowany.

2. Gród obejmował cały obszar wzgórza zamkowego. Po jego zniszczeniu, fundowany przez Toporczyków z Gołańczy zamek murowa- ny zajął teren mniejszy o 8-10 arów od starszego drewnianego castrum. Przesunięcie to, wynoszące około 20 m, widoczne jest w zachodniej, frontowej partii wzgórza. Zamek ulega przebudowie w końcu XVI wieku kiedy to Hieronim Rozdrażewski wznosi budynek bramny odsunięty na przedpole zamku gotyckiego. Tak więc zarys zamku w 4 ćwierci XVI w. powraca do zarysu drewnianego castrum.

Warto także wspomnieć o reliktach murowanych znalezionych w od- krywkach architektonicznych 14 i 15. W okolicy południowo-zachodniego narożnika "kamienicy wielkiej" odkryto /w miejscu anomalii geoelektrycz- nej/ dwa mury kamienno-ceglane pochodzące z gotyckiej fazy budowy zamku.

Badania będą kontynuowane.

RADOM - Stare Miasto
Kościół św. Wacława

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie

Badania prowadził mgr Stanisław Kołodziejcki pod kierunkiem naukowym doc. dr. hab. Kazimie- rza Radwańskiego. Finansowała Parafia św. Jana w Radomiu. Trzeci sezon badań, Kościół średnio- wieczny, cmentarzysko wczesnośredniowieczne /XI-XII w./, średniowieczne i nowożytnie.

Murowany gotycki kościół p.w. św. Wacława położony jest w po- łudniowej części placu Starego Miasta, na lekkim wyniesieniu /161 m n. p. m. /.

Badania podjęto w związku z rozpoczętym remontem kościoła. Lo- kalizacja wykopów była ściśle podporządkowana potrzebom konserwator- skim. Wyeksplorowano ogółem 13 wykopów sondażowych wewnątrz bu- dynku kościoła o łącznej powierzchni 44 m² oraz 2 sondáže o powierzch- ni 5,2 m² na zewnątrz kościoła, po południowej i północnej stronie na- wy. Odkryte na wtórnym złożu zabytki, głównie ceramika, potwierdziły istnienie śladów osadnictwa z okresu poprzedzającego założenie na tym terenie cmentarza oraz sprzed budowy murowanego kościoła. Łączyć je można z lokalizowaną tu przez badaczy, osadą targową, datowaną na XI i XII wiek. Omawiany teren został następnie zajęty przez cmentarz związany najprawdopodobniej z wcześniejszym, być może drewnianym,